

กลวิธีการบรรเลงสู่การสร้างสรรคบทเพลงสำหรับเครื่องสีในวงดนตรีไทย THE CREATIVE COMPOSITION FOR THAI STRING ENSEMBLE DEVELOPED FROM BOWED STRINGED INSTRUMENT'S MUSICAL TECHNIQUES

สมภพ เขียวมณี* SOMPHOP KHIEOMANI*
สุพรรณณี เหลือบุญชู** SUPUNNEE LEUABOONSHOO**
ดุษฎี มีป้อม*** DUSSADEE MEEPOM***

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่อง กลวิธีการบรรเลงสู่การสร้างสรรคบทเพลงสำหรับเครื่องสีในวงดนตรีไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างสรรคบทเพลงจากกลวิธีการบรรเลงเครื่องสีในวงดนตรีไทย โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการศึกษาดูเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการเก็บข้อมูลภาคสนาม วิเคราะห์ สังเคราะห์ต่อยอดองค์ความรู้สู่การสร้างสรรคบทเพลง ผลการศึกษาพบว่า

ผู้วิจัยนำกลวิธีการบรรเลงของเครื่องสีในวงดนตรีไทย จำนวน 29 กลวิธีมาสร้างสรรค บทเพลงชุด “สามสำเนียงเสียงขอ” จำนวน 1 ชุด ประกอบด้วย 1) เพลงสายสุภัก์ เถา มีลักษณะเป็นเพลงบังคับทาง เพื่อแสดงกลวิธีการบรรเลงรวมวง บรรเลงด้วยวงปี่มโหรี เครื่องดนตรีประกอบด้วย ซอสามสาย ซอด้วง ซออู้ ขลุ่ยเพียงออ ฆ้องวงใหญ่ โทน รำมะนามโหรี และฉิ่ง 2) เพลงสำเนียงเสนาะ สามชั้น เป็นเพลงทางพื้นมาประพันธ์เป็นทางเดียว 3 ทาง ได้แก่ ทางเดี่ยวซอสามสาย ทางเดี่ยวซอด้วง และทางเดี่ยวซออู้ เพื่อแสดงกลวิธีการบรรเลงเพลงเดี่ยว

บทเพลงชุด “สามสำเนียงเสียงขอ” ที่ประพันธ์ขึ้นมีความไพเราะ น่าฟัง สามารถแสดงกลวิธีการบรรเลงและลักษณะสำนวนกลอนที่สะท้อนอัตลักษณ์ของซอสามสาย ซอด้วง และซออู้ได้อย่างเด่นชัด

คำสำคัญ : กลวิธีการบรรเลง/ การสร้างสรรคบทเพลง/ เครื่องสีในวงดนตรีไทย

*นักศึกษาหลักสูตรศิลปดุษฐ์บัณฑิต สาขาวิชาดุฎริยางคศิลป์ คณะศิลปนาฎดุฎริยางค สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์, sk2511@hotmail.com.

**PhD Student, Doctor of Fine Arts Program in Music Graduate School, Faculty of Music and Drama, Bunditpatnasilpa Institute, sk2511@hotmail.com.

**รองศาสตราจารย์, คณะศิลปนาฎดุฎริยางค สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์, supunnee@yahoo.com.

** Assoc. Prof., Faculty of Music and Drama, Bunditpatnasilpa Institute, supunnee@yahoo.com.

*** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะศิลปนาฎดุฎริยางค สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์, dusmeepom@gmail.com.

*** Asst. Prof., Faculty of Music and Drama, Bunditpatnasilpa Institute, dusmeepom@gmail.com.

Received 24/03/2566, Revised 27/04/2566, Accepted 28/04/2566

Abstract

Research on the Creative Composition for Thai string Ensemble Developed from Bowed Stringed Instrument's Music Techniques aimed to compose songs from bowed stringed Instrumental music techniques in Thai classical ensemble. This research used a qualitative research methodology involving the study of documents related, collecting the field data, analyzing, synthesizing, and extending the knowledge to the song composition. The study found that

The researcher applied 29 techniques of instrumental music in a Thai classical ensemble to create a collection of the song "Sam Samniang Siang Saw" consisting of 1) Sai Suphak Thao song which its melody was made to be the Bangkhap Thang song to show the instrumental music techniques as an ensemble. The instrumental music was played by the Panjarnit ensemble and the music instruments included Saw sam sai, Saw duang, Saw u, Klui Pieng Or, Khong wong yai, Thon rammanna and Ching 2) Samniang Sanor Sam Chan song which was Thang Phun song and composed as 3 Thang Diao , including Thang Diao Saw sam sai, Thang Diao Saw duang, and Thang Diao Saw u to show the sonata instrumental music.

The collection of the song "Sam Samniang Siang Saw" was composed beautifully and sweetly. It was able to show the instrumental music techniques and verse styles that reflect the prominent identity of the Saw sam sai, Saw duang, and Saw u.

Keywords: musical techniques/ creative composition/ Thai string ensemble.

บทนำ

ซอสามสาย ซอด้วง และซออู้ เป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องสีของไทย ลักษณะเสียงของซอ แต่ละชนิดให้ความรู้สึกในการฟังที่แตกต่างกัน ซอสามสายเป็นซอที่มีช่วงเสียงกว้าง เสียงทุ้มนุ่มนวล มีความเปล่งจำเพาะ มีเสียงประสานที่ไพเราะ ซอด้วงมีเสียงแหลมสูงดังแจ่มชัด และซออู้มีเสียงทุ้ม นุ่มนวล ซอแต่ละชนิดมีกลวิธีในการบรรเลงที่หลากหลาย จากการศึกษาผู้วิจัยค้นพบกลวิธีการบรรเลงเครื่องสีในวงดนตรีไทย ดังนี้

กลวิธีการบรรเลงซอสามสาย พบว่ามีการใช้กลวิธีของคันชักและการใช้นิ้ว จำนวน 27 กลวิธี คือ การสีคู่ประสาน นิ้วควง พรหมสายเปล้า พรหมปิด พรหมเปิด พรหมจาก พรหมคลึงนิ้ว พรหมพิเศษ นิ้วประ สะบัดนิ้ว สะบัดคันชัก นิ้วกล้ำ นิ้วแอ้ ขยี้นิ้ว นิ้วนาคสะดุ้ง รูดนิ้ว สีตั้ง สีแผ่ว นิ้วซัง ปริบ สะอึก คันชักสายน้ำไหล คันชักแบบไกวเปล การสีแบบซัพไม้ คันชักงูเลื้อย เปิดซอ และชะงักซอ

กลวิธีการบรรเลงซอด้วง และซออู้ พบว่ามีการใช้กลวิธี 20 กลวิธีที่มีวิธีปฏิบัติเหมือนกัน คือ นิ้วควง พรหมสายเปล้า พรหมปิด พรหมเปิด พรหมจาก พรหมคลึงนิ้ว พรหมพิเศษ ประ สะบัดคันชัก สะบัดนิ้ว สะอึก สีตั้ง สีแผ่ว นิ้วแอ้ ปริบ นิ้วกล้ำ ขยี้คันชัก ขยี้นิ้ว รูดนิ้ว และโยกนิ้ว

กลวิธีการบรรเลงต่าง ๆ ช่วยทำให้บทเพลงมีความน่าฟัง น่าติดตาม เกิดความไพเราะและเกิดสุนทรียรสในการฟัง การประพันธ์เพลงไทย เป็นการคิดสร้างสรรค์ทำนองเพลง สำนวนกลอน รูปแบบโครงสร้างเพลงอารมณ์ของบทเพลง ลักษณะของทำนองเพลง ซึ่งจะสร้างสุนทรียรสให้กับผู้ฟัง สงัด ภูเขาทอง¹ กล่าวว่าการประดิษฐ์ทำนองเพลงไทยก็เหมือนกับการเขียนหนังสือ ทำนองเพลงมีลักษณะคล้ายกับ คำประพันธ์ประเภทร้อยกรองที่จะต้องคำนึงถึงความไพเราะของเสียงเป็นสำคัญ ผู้ประพันธ์เพลงที่มีชื่อเสียง นอกจากจะอาศัยความสามารถที่มีอยู่ในตนเอง ประสบการณ์การฝึกฝน เพื่อให้เกิดความชำนาญและการค้นคว้าหาความรู้อยู่เสมอแล้ว ยังต้องอาศัยจินตนาการที่สูง ทั้งยังต้องรู้จักสังเกตในทุกรูปแบบของเสียงดนตรี ไม่ว่าจะเสียงดนตรีในระดับใด แม้ว่าจะเสียงที่เกิดมาจากเด็กเป็นผู้กระทำและต้องยอมรับในเสียงดนตรีนั้น มนตรี ตราโมท² กล่าวว่า สิ่งสำคัญของการแต่งเพลงไทย คือ ต้องรู้ว่าที่ต้องการจะแต่งนั้นมีที่จังหวะ เสียงสุดท้ายที่ตกปลายจังหวะนั้น เป็นเสียงอะไรบ้าง ทำนองเพลงตอนนั้น ๆ ดำเนินอย่างไร มีสำเนียงเป็นภาษาใด อีกอย่างหนึ่งก็คือชื่อของเพลงนั้น ๆ อาจช่วยให้เข้าใจถึงความหมายได้อีกทางหนึ่งเหมือนกัน ในการสร้างสรรค์บทเพลงนอกจากความเข้าใจเรื่องหลักการของดนตรีไทยแล้วแรงบันดาลใจและจินตนาการของผู้ประพันธ์ก็เป็นส่วนหนึ่งที่กำหนดทิศทางของทำนอง และอารมณ์เพลง จากหลักการและแนวคิดผู้วิจัยนำมาใช้เป็นแนวทางการสร้างสรรค์ทำนองเพลง โดยนำสำนวนกลอนและกลวิธีการบรรเลงเครื่องสีในวงดนตรีไทยนำมาสร้างสรรค์ทำนองบทเพลงตามลักษณะรูปแบบทางดุริยางคศิลป์ไทยและตรงตามหลักโครงสร้างของประเภทเพลงไทย

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

เพื่อสร้างสรรค์บทเพลงจากกลวิธีการบรรเลงของเครื่องสีในวงดนตรีไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้รูปแบบของการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยผู้วิจัยได้ศึกษาวิจัยจากข้อมูลที่ได้รับจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ผู้รู้ (Key Informants) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เป็นเครื่องมือในการวิจัย ศึกษาความเหมาะสมของเครื่องมือที่เลือกใช้กับเนื้อหาของการวิจัยให้มีความเหมาะสม โดยขั้นตอนในการสร้างสรรค์บทเพลง ดังนี้

1. สงัด ภูเขาทอง, การดนตรีไทยและทางเข้าสู่ดนตรีไทย พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพฯ : เรือนแก้วการพิมพ์, 2532), 77.
2. มนตรี ตราโมท, ดุริยางคศิลป์ ของมนตรี ตราโมท (กรุงเทพฯ : ธนาคารกสิกรไทย, 2538), 39.

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการวิเคราะห์ข้อมูลมากำหนดกระบวนการในการสร้างสรรค์บทเพลงจากกลวิธีการบรรเลงเครื่องสีในวงดนตรีไทย ดังนี้

1. สร้างสรรค์บทเพลงชุด “สามสำเนียงเสียงซอ” ประกอบด้วย เพลงสายสุภัก์ เภา เป็นการนำเสนอกลวิธีในรูปแบบของการบรรเลงรวมวง และเพลงสำเนียงเสนาะ สามชั้น เป็นการนำเสนอกลวิธีในรูปแบบของการบรรเลงเดี่ยว ประพันธ์เป็นเพลงเดี่ยว 3 ท่วง ได้แก่ ท่วงเดี่ยวซอสามสาย ท่วงเดี่ยวซอดัง และท่วงเดี่ยวซออุ้ เพื่อแสดงทักษะขั้นสูงในการบรรเลงเพลงไทย

2. ตรวจสอบความถูกต้องโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน คือ 1) นางศิริพันธุ์ ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา 2) ดร. สิริชัยชาญ พิภพจรูญ (ศิลปินแห่งชาติ) และ 3) นายจิรพล เพชรสม

ผู้วิจัยนำข้อมูลของผู้เชี่ยวชาญไปปรับแก้ไขเพื่อความสมบูรณ์ต่อไป

3. นำเสนอผลงานการสร้างสรรค์

นำเสนอผลงานสร้างสรรค์การบรรเลงรวมวงด้วยวงปี่มโหรี เครื่องดนตรีประกอบด้วย ซอสามสาย ซอดัง ซออุ้ ขลุ่ยเพียงออ ฆ้องวงใหญ่ โทน รำมะนามโหรี และฉิ่ง

นำเสนอผลงานสร้างสรรค์การบรรเลงเพลงเดี่ยว ดังนี้

เดี่ยวซอสามสาย ประกอบด้วย ซอสามสาย โทน รำมะนามโหรี และฉิ่ง

เดี่ยวซอดัง ประกอบด้วย ซอดัง โทน รำมะนามโหรี และฉิ่ง

เดี่ยวซออุ้ ประกอบด้วย ซออุ้ โทน รำมะนามโหรี และฉิ่ง

ผลการวิจัย

การสร้างสรรค์บทเพลงจากกลวิธีการบรรเลงเครื่องสีในวงดนตรีไทย ผู้วิจัยนำเสนอแนวคิดในการสร้างสรรค์ทำนองดนตรี วิธีการสร้างสรรค์ทำนองดนตรีและอธิบายรูปแบบการบรรเลงเพลง ที่สร้างสรรค์ขึ้นใหม่ มีรายละเอียดดังนี้

1. แนวคิดในการสร้างสรรค์ทำนองดนตรี

ผู้วิจัยนำข้อค้นพบจากการวิจัยและประสบการณ์การสอนดนตรีไทย ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดในการสร้างสรรค์บทเพลงชุด “สามสำเนียงเสียงซอ” จำนวน 1 ชุดเพลง เพื่อแสดงกลวิธีการบรรเลงเครื่องสีในวงดนตรีไทยทั้งในรูปแบบของการบรรเลงรวมวง และการบรรเลงเพลงเดี่ยว ในลักษณะดังต่อไปนี้

1) เพลงเภา เป็นเพลงที่ใช้ในการบรรเลงต่อเนื่องกันไปประกอบด้วยอัตราจังหวะสามชั้น สองชั้น และชั้นเดียว จุดประสงค์เพื่อให้เป็นเพลงเภาที่นำเสนอกลวิธีการบรรเลงเครื่องสีในวงดนตรีไทยในลักษณะการบรรเลงรวมวง โดยกำหนดให้เป็นเพลงที่มีลักษณะทำนองบังคับทางที่สามารถนำเสนอกลวิธีการบรรเลงของเครื่องสีในวงดนตรีไทยได้อย่างชัดเจน เพลงเภาที่แต่งขึ้นนี้มีแนวคิดให้เป็นเพลงไทยสำเนียงมอญ เนื่องจากผู้วิจัยมีความชื่นชอบ ได้ฟังเสียงวงปี่พาทย์มอญฝั่งตรงข้ามบ้านตั้งแต่เยาว์วัย ประกอบกับเพลงมอญมีการใช้กลุ่มเสียง ทด X ฟช X ที่สามารถส่งเสริมให้การบรรเลงเครื่องดนตรีในกลุ่มเครื่องสายไทยมีความไพเราะมากยิ่งขึ้นเพลงที่ใช้ในการบรรเลงรวมวงให้ชื่อว่า เพลงสายสุภัก์ เภา ซึ่งมีความหมายดังนี้

คำว่า สาย หมายถึง สายของซอทั้ง 3 ชนิด ได้แก่ ซอสามสาย ซอดัง และซออุ้

คำว่า สุภัก์ หมายถึง งาม ในที่นี้หมายถึง ความงามของเสียง

เพลงสายสุภักดิ์ จึงมีความหมายถึง ความงามของเสียงที่เกิดจากสายซอ 3 ชนิด ได้แก่ ซอสามสาย ซอด้วง และซออู้

2) เพลงเดี่ยว เป็นเพลงที่ใช้แสดงความสามารถของนักดนตรี ต้องใช้ทักษะและประสบการณ์ทั้งในด้านการบรรเลง ความแม่นยำ ทางเพลง และกลวิธีการบรรเลงที่หลากหลายโดยกำหนดลักษณะการเดี่ยวที่สามารถนำเสนอกลวิธีการบรรเลงของซอสามสาย ซอด้วง และซออู้ ได้อย่างชัดเจน กรมศิลปากร³ อธิบายไว้ว่า เพลงเดี่ยวเป็นเพลงมีการประดิษฐ์สำนวนกลอนที่มีความซับซ้อน ไพเราะ วิจิตรพิสดาร อีกทั้งทางเพลงยังมีความพิเศษมากกว่าทางเพลงธรรมดา ในการบรรเลงเดี่ยวนั้นจะมีเครื่องดนตรี 1 ชนิด และมีเครื่องกำกับจังหวะ เช่น โทน รำมะนาโมหรี กลองสองหน้า ฉิ่ง เป็นต้น การบรรเลงเดี่ยวมีความประสงค์อยู่ 3 ประการ คือ 1) เพื่ออวดทาง คือ วิธิดำเนินทำนองของเครื่องดนตรีชนิดนั้นของครูหรือผู้หนึ่งผู้ใดได้ตั้งขึ้น 2) เพื่ออวดความแม่นยำของผู้บรรเลง และ 3) เพื่ออวดฝีมือของผู้บรรเลงว่ากระทำได้อย่างถูกต้องตามความประสงค์ของท่านผู้แต่ง

เพลงที่ใช้ในการเดี่ยวให้ชื่อว่า เพลงสำเนียงเสนาะ สามชั้น ซึ่งมีความหมายดังนี้

คำว่า สำเนียง หมายถึง เสียง น้ำเสียง วิธีออกเสียง

คำว่า เสนาะ หมายถึง น่าฟัง ไพเราะ เพราะพริ้ง

เพลงสำเนียงเสนาะ จึงมีความหมายถึง วิธีการออกเสียงที่มีความไพเราะน่าฟังวิธีการออกเสียงในที่นี้ ผู้วิจัยหมายความว่า กลวิธีการบรรเลงที่ทำให้เกิดเสียงจากสายซอ 3 ชนิด ได้แก่ ซอสามสาย ซอด้วง และซออู้

เพลงสำเนียงเสนาะ สามชั้น เป็นเพลงทางพื้น มีท่อนเดียว 4 จังหวะ ใช้หน้าทับปรบไก่ตีประกอบเพลง เป็นเพลงที่มีความกระชับและสามารถแสดงกลวิธีในการบรรเลงของเครื่องสีในวงดนตรีไทย ผู้วิจัยได้สร้างสรรค์เป็นทางเดี่ยว 3 ทางด้วยกันได้แก่ ทางเดี่ยวซอสามสาย ทางเดี่ยวซอด้วง และทางเดี่ยวซออู้ เพลงสำเนียงเสนาะ สามชั้น

ผู้วิจัยต้องการแสดงกลวิธีการบรรเลงของเครื่องสีในวงดนตรีไทยที่เป็นข้อค้นพบจากการศึกษาเอกสาร งานวิจัย และการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านกลวิธีการบรรเลงของเครื่องสีในวงดนตรีไทย และยังเป็นการนำเสนอเพลงเดี่ยว ซึ่งเป็นพัฒนาการขั้นสูงสุดของเพลงไทย ที่รวมองค์ความรู้ทางดนตรีไทยไว้อย่างครบถ้วน ซึ่งในการสร้างสรรค์ทางเดี่ยวนี้ผู้วิจัยเลือกเพลงทางพื้นมาทำเป็นทางเดี่ยวเพื่อจะแสดงให้เห็นถึงกลวิธีการบรรเลงและลักษณะสำนวนกลอนที่สะท้อนอัตลักษณ์ของเครื่องสีในวงดนตรีไทย

2. วิธีการสร้างสรรค์ทำนองดนตรี

การสร้างสรรค์ทำนองดนตรีเพลงสายสุภักดิ์ เถา ทางเดี่ยวซอสามสายเพลงสำเนียงเสนาะ สามชั้น ทางเดี่ยวซอด้วงเพลงสำเนียงเสนาะ สามชั้น และทางเดี่ยวซออู้เพลงสำเนียงเสนาะ สามชั้น ผู้วิจัยได้ใช้หลักในการประพันธ์เพลงไทยและการให้ชื่อเพลงตามแนวทางของกรมดนตรี ตรีราโมท โดยนำข้อค้นพบในการศึกษาวิธีการบรรเลงเครื่องสีในวงดนตรีไทยมาสร้างสรรค์โดยใช้จินตนาการของผู้วิจัยซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีการสร้างสรรศิลป์ของรองศาสตราจารย์ ดร.ณรงค์ชัย ปัญญ์ชัย

2.1 วิธีการสร้างสรรค์เพลงสายสุภักดิ์ เถา

เพลงสายสุภักดิ์ เถา เป็นเพลงไทยสำเนียงมอญ มี 2 ท่อน ท่อนละ 4 จังหวะ ใช้หน้าทับปรบไก่ เป็นเพลงบังคับทางเพลงนี้แต่งขึ้นใหม่โดยเริ่มแต่งจากอัตราจังหวะสองชั้น ขยายเป็นอัตราจังหวะสามชั้น ตัดลงเป็นอัตราจังหวะชั้นเดียว และ

แต่งลูกหมัดขึ้นใหม่เป็นลูกหมัดเฉพาะ แต่งขึ้นจากจินตนาการและแรงบันดาลใจของผู้วิจัยในการที่จะแต่งทำนองเพลง เลือกกลุ่มเสียง เลือกสำเนียงของเพลงให้เหมาะกับเครื่องสายไทย โดยมีกระบวนการสร้างสรรค์บทเพลงดังนี้

1. กำหนดโครงสร้างเพลงให้เป็นเพลงเถา อัตราจังหวะละ 2 ท่อน ท่อนละ 4 จังหวะ ใช้หน้าทับปรบไก่ ที่ประกอบเพลง
2. กำหนดลักษณะทำนองเพลงเป็นเพลงบังคับทาง
3. แต่งเนื้อทำนองเพลงหรือทำนองหลักของเพลงให้ครบเถาและแต่งลูกหมัดขึ้นใหม่
4. ตกแต่งทำนองเพลงให้ไพเราะและเหมาะสมกับซอสามสาย ซอด้วง และซออู้สำเนียงมอญ กลุ่มเสียง ทดร X ฟซ X
5. บันทึกเสียงทำนองหลักกับซอสามสาย ซอด้วง และซออู้ ทดสอบฟังความไพเราะ ความสอดคล้องกลมกลืนของสำนวนกลอน
6. นำไฟล์เสียงเพลงให้ผู้เชี่ยวชาญด้านเครื่องสีในวงดนตรีไทยจำนวน 3 ท่าน วิพากษ์และตรวจสอบความถูกต้อง
7. ผู้วิจัยนำข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญไปปรับแก้ไข
8. บันทึกเสียงฉบับสมบูรณ์
9. ได้บทเพลงสายสุกัศ เถา

ตัวอย่างทำนองหลักบังคับทาง

สามชั้น ท่อน 1 ประโยคที่ 1

- - - ฟ	- - - ซ	- - - ท	- - - ดิ	- ริ - ดิ	- ท - ดิ	- - - ริ	- - - ซ
- - - ฟ	- - - ซ	- - - ท	- - - ด	- ร - ด	- ท - ด	- - - ร	- - - ร

สามชั้น ท่อน 1 ประโยคที่ 3

- - - ริ	- - - ดิ	- - - ท	- - - -	- ริ - ดิ	- ท - ล	- ล - ซ	- - - -
- - - ร	- - - ด	- - - ท	- - - -	- ร - ด	- ฟ - ม	ซ - ฟ ร	- - - -

ตัวอย่างทำนองหลักสำเนียงมอญ กลุ่มเสียง ทดร X ฟช X

สามชั้น ท่อน 1 ประโยคที่ 4

- - ล ช	- - ฟ ช	ล ช - -	ฟ ช - -	ล ช - ท	ดํ ี ท - -	ล ช - ท	- ดํ ี - รํ ี
- - - -	ร ม - ร	- - ร ม	- ร - -	- - ฟ -	- - ล ช	- - ฟ ฟ	- ด - ร

สามชั้น ท่อน 2 ประโยคที่ 4

- - - รํ ี	- ท - -	ช ล - ท	- - - -	- - - รํ ี	- ท - ล	- - ช ล	ท - - ดํ ี
- ฟ - ร	- ท - ฟ	- - ช -	- - - -	- ฟ - ร	- ท - -	ช ฟ - -	- ด - -

ทำนองวรรคถาม วรรคตอบ

สามชั้น ท่อน 1 ประโยคที่ 1

วรรคถาม				วรรคตอบ			
- - - ฟ	- - - ช	- - - ท	- - - ดํ ี	- รํ ี - ดํ ี	- ท - ดํ ี	- - - รํ ี	- - - ช
- - - ฟ	- - - ช	- - - ท	- - - ด	- ร - ด	- ท - ด	- - - ร	- - - ร
- ท - ดํ ี	รํ ี ดํ ี - -	- - ช ล	- - ท - ดํ ี	- - ช ล	- ท - ดํ ี	- ท - -	ด ด - รํ ี
- ฟ - -	- - ท ล	ช ฟ - -	ช ล - -	- ฟ - -	- ท - ด	- ท - ด	- - - ร

ผู้วิจัยใช้สำนวนวรรคถามและวรรคตอบให้สัมพันธ์ต่อกันเพื่อความไพเราะ น่าฟังของทำนองเพลง

การซ้ำทำนอง

- - ล ช	- - ฟ ช	ล ช - -	ฟ ช - -	ล ช - ท	ดํ ี ท - -	ล ช - ท	- ดํ ี - รํ ี
- - - -	ร ม - ร	- - ร ม	- ร - -	- - ฟ -	- - ล ช	- - ฟ ฟ	- ด - ร
- ล - -	- ดํ ี - -	- ช - ช	ล ช - -	- ช - ช	ล ช - -	ฟ ช - -	ฟ ช ล ท
- - ช ช	- - ฟ ฟ	- - ฟ -	- - ฟ ร	- - ฟ -	- - ฟ ร	- - ด ร	- - - ท

ลูกหมุด

- - - -	พ - พซ	ท ซ - ท	คํ ี - -	- ซ - -	- ี - -	- ซ - -	- ี - -
- ร - -	- ร - -	- - พ -	- ร - -	- ร - -	- ร - -	- ร - -	- ร - -

- ล - ซ	- ม - ร	- ล - ซ	- ม - ร	- - ล ซ	- - - ซ	- ล - ซ	- ม - ร
- - ซ -	- - ร -	- - ซ -	- - ร -	- - - -	พ ม ร -	- - ซ -	ด ร - -

ผู้วิจัยใช้สำนวนลักษณะการซ้ำทำนองเพื่อความไพเราะของทำนองเพลง

ทำนองลูกล้อ และเหลื่อม

ลูกหมุด

ทำนองหลัก ประโยคที่ 2

- ล - ซ	- ม - ร	- ล - ซ	- ม - ร	- - ล ซ	- - - ซ	- ล - ซ	- ม - ร
- - ซ -	- - ร -	- - ซ -	- - ร -	- - - -	พ ม ร -	- - ซ -	ด ร - -

ผู้วิจัยใช้ทำนองล้อ ทำนองเหลื่อม โดยให้วรรคหน้าเป็นทำนองล้อและวรรคหลังเป็นทำนองเหลื่อม เพื่อความเข้าใจและความไพเราะของทำนองเพลง

โน้ตเพลงสายสุกัศ เถา

ภาพที่ 1 คิวอาร์โค้ด (QR Code) โน้ตเพลงสายสุกัศ เถา
ที่มา : ผู้วิจัย

2.2 วิธีการสร้างสรรค์ทางเดี่ยวเพลงสำเนียงเสนาะ สามชั้น

ผู้วิจัยมีความประสงค์ที่จะแต่งเพลงทางพื้น อัตรารัจหวะสามชั้น และเป็นเพลงที่มีความยาวไม่มากนักแต่สามารถนำเสนอกลวิธีการบรรเลงของเครื่องสีในวงดนตรีไทยได้ ผ่านสายซอทั้ง 3 ชนิดด้วยความไพเราะน่าฟัง จึงได้กำหนดให้ชื่อว่า “เพลงสำเนียงเสนาะ สามชั้น” เป็นเพลงท่อนเดี่ยว มี 4 จังหวะ ใช้หน้าทับปรบไก่ ลักษณะเพลงเป็นเพลงทางพื้นที่เปิดโอกาสให้สามารถคิดสำนวนกลอนต่าง ๆ ได้อย่างอิสระ มีความเหมาะสมกับอัตลักษณ์ของเครื่องดนตรีนั้น ๆ และยังคงเสียงตกและกลุ่มเสียงของเพลงไว้ เพื่อให้เป็นเพลงทางเลือกสำหรับการเดี่ยวซอต่าง ๆ และใช้ในฝึกการบรรเลงเพลงเดี่ยว เพลงสำเนียงเสนาะ สามชั้นนี้ แต่งขึ้นใหม่โดยนำกลวิธีการบรรเลงต่าง ๆ ที่เป็นข้อค้นพบจากการวิจัยผสมผสานกับจินตนาการและแรงบันดาลใจของผู้วิจัยในการที่จะแต่งทำนองเพลง เลือกกลุ่มเสียง เลือกสำเนียงของเพลงให้เหมาะกับการเดี่ยวซอเช่นเดียวกับเพลงสุดสงวน เพลงแขกมอญ เพลงสุรินทรอาหุ เพลงหกบท เพลงพญาโศก เป็นต้น วิธีดำเนินการทำนองของเพลงที่ใช้สำหรับบรรเลงเดี่ยวซอสามสาย ซอด้วง และซออู้ ผู้วิจัยได้สอดแทรกกลเม็ดต่าง ๆ ทั้งไพเราะ ทั้งโลดโผน ตกแต่งเป็นพิเศษอย่างวิจิตรพิสดาร โดยมีกระบวนการสร้างสรรค์บทเพลงสำเนียงเสนาะ สามชั้น ดังนี้

1. กำหนดโครงสร้างเพลงให้เป็นเพลงสามชั้น ท่อนเดี่ยว 4 จังหวะ ใช้หน้าทับปรบไก่ ตีประกอบเพลง
2. กำหนดลักษณะทำนองเพลงเป็นเพลงทางพื้น ไม่บังคับทาง
3. แต่งเนื้อเพลงหรือทำนองหลักของเพลงโดยเลือกกลุ่มเสียงให้เหมาะสมกับเครื่องสายไทย
4. สร้างสรรค์ทางเดี่ยวเป็น 2 ทาง คือ ทางหวานที่ขลุ่ยหนึ่ง และทางเก็บที่ขลุ่ยหนึ่งตกแต่งทำนองเพลงให้ไพเราะและเหมาะสมกับซอสามสาย ซอด้วง และซออู้
5. บันทึกเสียงทำนองหลักกับซอสามสาย ซอด้วง และซออู้ ทดสอบฟังความไพเราะ ความสอดคล้องกลมกลืนของสำนวนกลอน
6. นำไฟล์เสียงเพลงให้ผู้เชี่ยวชาญด้านเครื่องสีในวงดนตรีไทยจำนวน 3 ท่าน คือ นางศิริพันธุ์ ปาลกะวงค์ ณ อยุธยา ดร. สิริชัยชาญ พักจำรูญ (ศิลปินแห่งชาติ) และนายจิรพล เพชรสม วิพากษ์และตรวจสอบความถูกต้อง
7. ผู้วิจัยนำข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญไปปรับแก้ไข
8. บันทึกเสียงฉบับสมบูรณ์
9. ได้บทเพลงสำเนียงเสนาะ สามชั้น

ตัวอย่างทำนองหลัก

กลุ่มเสียง ทดร X พซ X

ประโยคที่ 1

- - - -	- ดี่ - ดี่	- รี่ - ดี่	- ท - ซ	- ซ - -	ฟ ฟ - -	ซ ซ - -	ท ท - ดี่
- - - ด	- - - -	- ร - ด	- ท - ซ	- ซ - ฟ	- - - ซ	- - - ท	- - - ด

ประโยคที่ 2

- - - -	- รี่ - รี่	- รี่ - รี่	- ดี่ - ท	- - - ดี่	- รี่ - -	ท ท - -	ดี่ ดี่ - รี่
- - - ร	- - - -	- ฟ - ร	- ด - ท	- ด - -	- ร - ท	- - - ด	- - - ร

ประโยคที่ 1 - 2 ใช้กลุ่มเสียง ทดร X ฟช X ซึ่งเป็นกลุ่มเสียงที่เครื่องดนตรีประเภทเครื่องสายไทยบรรเลงได้ สะดวกและมีความไพเราะ

กลุ่มเสียง ดรม X ซล X

ประโยคที่ 5

- - - -	- ซ - ซ	- ด - ล	- ซ - ม	- ล - -	ซ ม - -	- - - ด	- - ร ม
- - - ซ	- - - -	- ด - ล	- ซ - ท	- - ซ ม	- - ร ด	- ซ - -	- ด - -

ประโยคที่ 5 ใช้กลุ่มเสียง ดรม X ซล X ซึ่งเป็นอีกกลุ่มเสียงหนึ่งที่เครื่องดนตรีประเภทเครื่องสายไทยบรรเลงได้สะดวกและมีความไพเราะ

ตัวอย่างทำนองหลัก

ประโยคที่ 4

- ซ - -	ฟ ร - -	ท ท - -	ด ด - ร	- ร - ร	- ด - -	ท ท - -	ล ล - ซ
- - ฟ ร	- - ด ท	- - - ด	- - - ร	- ฟ - ร	- ด - ท	- - - ล	- - - ซ

ประโยคที่ 5

- - - -	- ซ - ซ	- ด - ล	- ซ - ม	- ล - -	ซ ม - -	- - - ด	- - ร ม
- - - ซ	- - - -	- ด - ล	- ซ - ท	- - ซ ม	- - ร ด	- ซ - -	- ด - -

ผู้วิจัยใช้การเปลี่ยนกลุ่มเสียง จากกลุ่มเสียง ทดร X ฟช X ของประโยคที่ 4 เป็นกลุ่มเสียง ดรม X ซล X ในประโยคที่ 5

ประโยคที่ 6

- ท - -	- ม - -	- - - ด	- - ร ม	- - ร ม	- - ฟ	ซ - ล - -	ซ ฟ - -
- - ล ซ	- - ร ด	- ซ - -	- ด - -	- ด - -	ร ม - -	ฟ - ซ ฟ	- - ม ร

ประโยคที่ 6 ใช้เสียงจร เสียงที และเสียงฟา เป็นตัวเชื่อมเสียงกลับเข้ากลุ่มเสียง ทดรXฟชX ในประโยคที่ 7

ประโยคที่ 7

- พ - ท	- ตี - รี่	- รี่ - รี่	- ตี - ท	- ล - -	ซ ซ - -	ท ท - -	ตี ตี - รี่
- ด - ท	- ด - ร	- พ - ร	- ด - ท	- ม - ร	- - - ท	- - - ด	- - - ร

การลงจบที่สมบูรณ์ ใช้กลุ่มเสียงเดียวกับการเริ่มต้นเพลงประโยคที่ 1 และประโยคที่ 8

ประโยคที่ 1

- - - -	- ตี - ตี	- รี่ - ตี	- ท - ซ	- ซ - -	พ พ - -	ซ ซ - -	ท ท - ตี
- - - ด	- - - -	- ร - ด	- ท - ซ	- ซ - พ	- - - ซ	- - - ท	- - - ด

ประโยคที่ 8

- รี่ - รี่	- ตี - -	ท ท - -	ตี ตี - รี่	- รี่ - รี่	- ด - -	ท ท - -	ล ล - ซ
- พ - ร	ด - ท	- - - ด	- - - ร	- พ - ร	- ด - ท	- - - ล	- - - ซ

2.2.1 ทางเดี่ยวซอสามสาย เพลงสำเนียงเสนาะ สามชั้น

ทางเดี่ยวซอสามสายเพลงสำเนียงเสนาะ สามชั้น เป็นเพลงท่อนเดียว ความยาว 4 จังหวะ ใช้หน้าทับปรบไก่ วิธีดำเนินทำนองของเพลงที่ใช้สำหรับบรรเลงเดี่ยวซอสามสาย ลักษณะสำนวนมีความไพเราะ มีสัมผัสระหว่างวรรคและระหว่างประโยค ใช้สำนวนซ้ำ มีการเปลี่ยนระดับเสียงในท่อน ผู้วิจัยแต่งทางเดี่ยวเป็น 2 เที้ยว คือเที้ยวหวานและเที้ยวเก็บ ทางเดี่ยวยังคงยึดลูกตกตามทำนองหลักของเพลง ตกแต่งทำนองสำนวนกลอนเป็นพิเศษอย่างวิจิตรพิสดาร ดังภาพ

ภาพที่ 2 คิวอาร์โค้ด (QR Code) ทางเดี่ยวซอสามสายเพลงสำเนียงเสนาะ สามชั้น
ที่มา : ผู้วิจัย

2.2.2 ทางเดี่ยวซอด้วง เพลงสำเนียงเสนาะ สามชั้น

ทางเดี่ยวซอด้วง เพลงสำเนียงเสนาะ สามชั้น ผู้วิจัยแต่งทางเดี่ยวเป็น 2 เที้ยว คือเที้ยวหวานและเที้ยวเก็บ ทางเดี่ยวยังคงยึดลูกตกตามทำนองหลักของเพลง ตกแต่งทำนองสำนวนกลอนเป็นพิเศษอย่างวิจิตรพิสดาร ดังภาพ

ภาพที่ 3 คิวอาร์โค้ด (QR Code) ทางเดี่ยวซอด้วง เพลงสำเนียงเสนาะ สามชั้น
ที่มา : ผู้วิจัย

2.2.3 ทางเดี่ยวซอดู้ เพลงสำเนียงเสนาะ สามชั้น

ทางเดี่ยวซอดู้ เพลงสำเนียงเสนาะ สามชั้น ผู้วิจัยแต่งทางเดี่ยวเป็น 2 เที้ยว คือ เที้ยวหวานและเที้ยวเก็บ ทางเดี่ยวยังคงยึดลูกตกตามทำนองหลักของเพลง ตกแต่งทำนองสำนวนกลอนเป็นพิเศษอย่างวิจิตรพิสดาร ดังภาพ

ภาพที่ 4 คิวอาร์โค้ด (QR Code) ทางเดี่ยวซอดู้ เพลงสำเนียงเสนาะ สามชั้น
ที่มา : ผู้วิจัย

3. การบรรเลงเพลงที่สร้างสรรค์ขึ้นใหม่

3.1 การบรรเลงเพลงสายสุกัศ เภา

การบรรเลงเพลงสายสุกัศ เภา ผู้วิจัยกำหนดให้ใช้วงปี่มโหรี ซึ่งเป็นวงดนตรี ที่ผู้วิจัยสร้างสรรค์ขึ้นใหม่ตามการประสมวงดนตรีไทย คำว่า “ปี่มโหรี” แปลว่า มโหรีทั้งห้า เป็นชื่อวงที่ตั้งชื่อตามการประสมวงของเครื่องดนตรีประเภทเครื่องดำเนินทำนอง 5 ชนิด คือ ซอสามสาย ซอด้วง ซออู้ ฆ้องวงใหญ่ และขลุ่ยเพียงออ วงปี่มโหรีเครื่องดนตรีประกอบด้วย ซอสามสาย 1 คัน ซอด้วง 1 คัน ซออู้ 1 คัน ฆ้องวงใหญ่ 1 วง ขลุ่ยเพียงออ 1 เลา โทน รำมะนาโหรี 1 คู่ และฉิ่ง 1 คู่

ผู้วิจัยมีความประสงค์นำเสนออัตลักษณ์ของซอสามสาย ซอด้วง และซออู้ นำเสนอการใช้กลวิธีการบรรเลงของเครื่องสีในวงดนตรีไทยในลักษณะการบรรเลงรวมวง กำหนดให้ฆ้องวงใหญ่ ตั้งตรงกลางวงดนตรีเพื่อบรรเลงทำนองหลักให้กับเครื่องดนตรีชนิดอื่น ๆ เพื่อเป็นการเสริมพลังเสียงให้กับวงดนตรีและเสริมความเข้าใจให้กับผู้เรียนเครื่องสายไทยในความรู้เรื่องของทำนองหลักของเพลง และนำขลุ่ยเพียงออ เข้ามาประสมวง ใช้โทน รำมะนาโหรี และฉิ่งเป็นเครื่องประกอบจังหวะ

3.2 การบรรเลงเดี่ยวซอสามสายเพลงสำเนียงเสนาะ สามชั้น

การบรรเลงเดี่ยวซอสามสายเพลงสำเนียงเสนาะ สามชั้น ผู้วิจัยได้ทำตามรูปแบบการบรรเลงเพลงเดี่ยว คือ สร้างสรรค์สำนวนกลอนในการดำเนินทำนองเพลงให้มีความพิเศษ วิจิตรบรรจงมากกว่าการดำเนินทำนองในการบรรเลงรวมวง ใช้กลวิธีการบรรเลงทั้งชั้นพื้นฐานและชั้นสูงให้มีความไพเราะ มีความเหมาะสมและแสดงอัตลักษณ์ของซอสามสายได้อย่างชัดเจน เครื่องดนตรี ในการบรรเลงเดี่ยวซอสามสาย ประกอบด้วย ซอสามสาย 1 คัน โทน รำมะนาโหรี 1 คู่ และฉิ่ง 1 คู่

3.3 การบรรเลงเดี่ยวซอด้วงเพลงสำเนียงเสนาะ สามชั้น

การบรรเลงเดี่ยวซอด้วงเพลงสำเนียงเสนาะ สามชั้น ผู้วิจัยได้สร้างสรรค์สำนวนกลอนในการดำเนินทำนองเพลงและใช้กลวิธีการบรรเลงทั้งชั้นพื้นฐานและชั้นสูงให้มีความไพเราะ มีความเหมาะสมและแสดงอัตลักษณ์ของซอด้วงได้อย่างชัดเจน เครื่องดนตรีในการบรรเลงเดี่ยวซอด้วง ประกอบด้วย ซอด้วง 1 คัน โทน รำมะนาโหรี 1 คู่ และฉิ่ง 1 คู่

3.4 การบรรเลงเดี่ยวซออู้เพลงสำเนียงเสนาะ สามชั้น

การบรรเลงเดี่ยวซออู้เพลงสำเนียงเสนาะ สามชั้น ผู้วิจัยได้สร้างสรรค์สำนวนกลอนในการดำเนินทำนองเพลงและใช้กลวิธีการบรรเลงทั้งชั้นพื้นฐานและชั้นสูงให้มีความไพเราะ มีความเหมาะสมและแสดงอัตลักษณ์ของซออู้ได้อย่างชัดเจน เครื่องดนตรีในการบรรเลงเดี่ยวซออู้ ประกอบด้วยซออู้ 1 คัน โทน รำมะนาโหรี 1 คู่ และฉิ่ง 1 คู่

สรุปผลและประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

การสร้างสรรค์ทำนองดนตรีจากกลวิธีการบรรเลงเครื่องสีในวงดนตรีไทย เป็นบทเพลงชุด “สามสำเนียงเสียงซอ” จำนวน 1 ชุดเพลง ประกอบด้วย เพลงสายสุกัศ เภา สำหรับใช้ในการนำเสนอกลวิธีในการบรรเลงรวมวงและเพลงสำเนียงเสนาะ สามชั้น ผู้วิจัยสร้างสรรค์เป็นทางเดียว 3 ทาง คือทางเดี่ยวซอสามสาย ทางเดี่ยวซอด้วง และทางเดี่ยวซออู้ สำหรับนำเสนอกลวิธีในการบรรเลงเพลงเดี่ยวที่เป็นการใช้ทักษะชั้นสูงของเพลงไทย ผู้วิจัยสร้างสรรค์บทเพลงโดยใช้กลวิธีการบรรเลงเครื่องสีในวงดนตรีไทย จำนวน 29 กลวิธี คือ 1) การสีคู่ประสาน 2) นิ้วควง 3) พรหมสาย

เปล้า 4) พรหมปิด 5) พรหมเปิด 6) พรหมจาก 7) พรหมคลึงนิ้ว 8) พรหมพิเศษ 9) นิ้วประ 10) สะบัดนิ้ว 11) สะบัดคันทัก 12) นิ้วกล้ำ 13) นิ้วแฉ 14) ขยี้นิ้ว 15) ขยี้คันทัก 16) นิ้วนาคสะดุ้ง 17) รูดนิ้ว 18) สีดั่ง 19) สีแผ่ว 20) นิ้วซัง 21) ปริบ 22) สะอึก 23) โยกนิ้ว 24) คันทักสายน้ำไหล 25) คันทักแบบไกวเปล 26) การสีแบบขับไม้ 27) คันทักงูเลื้อย 28) เปิดขอ และ 29) ชะงักขอ

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัยนี้ได้กลวิธีในการบรรเลงซอสามสาย ซอด้วง และซออู้ เกิดผลงานสร้างสรรค์จากกลวิธีการบรรเลงด้วยวงดนตรีที่ประสมวงขึ้นใหม่ ครูดนตรี ผู้สนใจทั่วไปนำข้อมูลไปใช้ในการศึกษาและใช้ในการเรียนการสอนดนตรีไทย ได้แนวทางในการสร้างสรรค์ผลงานดนตรีประเภทเพลงเถาและเพลงเดี่ยว ได้แนวทางในการสนับสนุนบทบาทและปรับใช้ประโยชน์ของซอสามสาย ซอด้วง และซออู้ โดยนำเสนอสื่อสังคม (ออนไลน์) ให้สอดคล้องกับสังคมปัจจุบัน ตอบสนองความสนใจของผู้ฟังมากขึ้นและเป็นการอนุรักษ์ สืบสาน เกียรติยศศิลปวัฒนธรรมอันมีค่าของชาติให้คงอยู่สืบไป

ข้อเสนอแนะ

กลวิธีการบรรเลงสู่การสร้างสรรคบทเพลงสำหรับเครื่องสีในวงดนตรีไทย ผู้วิจัย มีข้อเสนอแนะทั่วไปและข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากการศึกษาข้อมูลกลวิธีการบรรเลงของซอสามสาย ซอด้วง และซออู้ พบว่า กลวิธีการบรรเลงของสำนักดนตรีต่าง ๆ มีอัตลักษณ์เฉพาะของแต่ละสำนักและปัจจุบันครูผู้สืบทอดในแต่ละสำนักมีการพัฒนาต่อยอดสร้างผลงานเป็นอัตลักษณ์ของแต่ละท่านอย่างชัดเจน จึงควรศึกษาผลงานของสำนักดนตรีต่าง ๆ ผลงานของครูและศิลปินที่มีชื่อเสียงด้านเครื่องสายในปัจจุบัน วิเคราะห์และจัดทำเป็นคลังความรู้เกี่ยวกับกลวิธีการบรรเลงเครื่องสีในวงดนตรีไทยเผยแพร่แก่ผู้ที่สนใจต่อไป

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

วิทยานิพนธ์เรื่อง กลวิธีการบรรเลงสู่การสร้างสรรคบทเพลงสำหรับเครื่องสีในวงดนตรีไทย ผู้วิจัยศึกษาวิธีการบรรเลงของซอสามสาย ซอด้วง และซออู้ จากครูผู้เชี่ยวชาญซึ่งเป็นผู้สืบทอดโดยตรงจากสายพระยาภูมิเสวิน (จิตรจิตตเสวี) สายหลวงไพเราะเสียงซอ (อ้วน ดุริยะชีวิน) สายศาสตราจารย์ ดร.อุทิศ นาคสวัสดิ์ ครูวรยศ ศุขสายชล และครูฉลวย จิยะจันทร์ เป็นต้น จากการศึกษาพบว่าวิธีการปฏิบัติกลวิธีการบรรเลงเครื่องสีในวงดนตรีไทยของแต่ละสำนักมีลักษณะเหมือนกันแต่มีการเรียกชื่อต่างกัน แต่ละสำนักดนตรีมีอัตลักษณ์ของตนเองอย่างชัดเจน และปัจจุบันมีการนำกลวิธีของเครื่องดนตรีต่างชาติเข้ามาประยุกต์ใช้กับเครื่องสีของไทย ในรูปแบบของเพลงร่วมสมัยและเพลงสากลที่บรรเลงโดยเครื่องดนตรีไทย จึงควรศึกษาพัฒนาการของเครื่องสีในวงดนตรีไทยของสำนักดนตรีต่าง ๆ ในเรื่องของอัตลักษณ์ของสำนักดนตรี ลักษณะทาง การแปรทาง การนำพลังเสียงของสากลมาใช้ในเครื่องสีในวงดนตรีไทยและสำนวนกลอนของสำนักดนตรีต่าง ๆ ต่อไป

บรรณานุกรม

Department of Fine Arts. *Music*. Bangkok: Amarin, 1992.

กรมศิลปากร. *ดุริยางคศิลป์*. กรุงเทพฯ : อมรินทร์, 2535.

Office of the Permanent Secretary, Ministry of University. *Thai Music Standard Criteria and Evaluation Criteria*. Bangkok: Prints, 2001.

สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย. *เกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยและเกณฑ์การประเมิน*. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์, 2544.

Phukhaothong, Sangat. *Thai music and the entry to Thai music*. 1st edition.

Bangkok: Ruan Kaew Printing House, 1989.

สังัด ภูเขาทอง. *การดนตรีไทยและทางเข้าสู่ดนตรีไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : เรือนแก้วการพิมพ์, 2532.

Tramot, Montri. *Duriyasan of Montri Tramot*. Bangkok: Kasikornbank, 1995.

มนตรี ตราโมท. *ดุริยสาส์น ของมนตรี ตราโมท*. กรุงเทพฯ : ธนาคารกสิกรไทย, 2538.